

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1936 kl. 1,30 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till återbäring av viss del av erlagd stämpelavgift för John och Antonie Rettigs museifonder till Gävle stad.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 6 mars 1936 dagtecknad proposition, nr 165, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till återbäring av viss del av erlagd stämpelavgift för John och Antonie Rettigs museifonder till Gävle stad under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Den 23 juli 1933 avled änkefru Antonie Rettig, född von Eckermann.

Genom testamente den 6 april 1932 och codicill den 20 mars 1933 hade änkefru Rettig förordnat, att av hennes kvarlåtenskap skulle till Gävle stad utgå vissa belopp för bildande av en museistiftelse, benämnd »John och Antonie Rettigs museifonder till Gefle stad». Beloppen fördelades på en byggnadsfond, en inköpsfond och en förvaltningsfond. För samma ändamål hade fru Rettig ytterligare till staden testamenterat vissa fastigheter samt alla i hennes hem i Stockholm och i Villa Rettig i Gävle befintliga konstsaker, vilka voro avsedda att utgöra grundstommen till det blivande museets samlingar. Därest nämnda donationer skulle förfalla, till följd av att Gävle stad icke ansåge sig kunna mottaga desamma på i testamentet angivna villkor, skulle allt, som enligt punkterna 1, 2, 3, 18, 34, 36 och 39 i testamentet skolat tillkomma staden, överlämnas till nationalmuseum.

Vid stämpelbeläggning av bouppteckningen efter fru Rettig beräknades med stöd av bestämmelserna i testamentet och codicillen byggnadsfonden till 1,462,635 kronor 64 öre, inköpsfonden till 211,950 kronor samt förvaltningsfonden till 341,447 kronor. De till museistiftelsen donerade fastigheterna åsattes ett värde av tillhoppa 60,600 kronor. Till museet donerade lösören upptogs i bouppteckningen till ett värde av 79,850 kronor 75 öre. Med utgångspunkt därifrån stämpelbelades »John och Antonie Rettigs museifonder till Gefle stad» med sammanlagt 618,470 kronor.

För att söka ernå lättnad i museidonationens stämpelbeläggning och därigenom underlätta för staden att mottaga donationen anhöllo *stadsfullmäktige i Gävle* i skrivelse den 25 maj 1934, att Kungl. Maj:t måtte på i skri-

velsen anförda skäl i proposition till riksdagen föreslå, att arvsskatt å »John och Antonie Rettigs museifonder till Gefle stad» skulle utgå enligt de skattetariffer, som gällde före ikraftträdandet den 1 juli 1933 av förordningen den 30 juni 1933 om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva, och att skillnaden mellan stämpelavgiften för fonderna beräknad enligt nu gällande arvsskattetariff samt stämpelavgiften beräknad efter den tariff, som tillämpats intill den 1 juli 1933, eller 306,980 kronor skulle återbetalas för att tillföras berörda museifonder. I särskild skrivelse till Kungl. Maj:t instämde Gestrike-Hälsinge hembygdsförbund i egenskap av centralorganisation för Gävleborgs läns museiinstitutioner och hembygdsföreningar i Gävle stads framställning.

Sedan emellertid *statskontoret* i utlåtande den 11 september 1934 av principiella skäl avstyrkt bifall till framställningen, fann *Kungl. Maj:t* genom beslut den 26 oktober 1934 densamma icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I två likalydande *vid 1935 års riksdag väckta motioner* hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att av stämpelavgiften för »John och Antonie Rettigs museifonder till Gefle stad» skulle återbäras och tillgodoföras museifonderna ett belopp av 306,980 kronor, motsvarande skillnaden mellan stämpelavgiften för museifonderna enligt nu gällande arvsskattetariff och den tariff, som varit tillämplig före den 1 juli 1933.

I utlåtande över motionerna anförde *statsutskottet*, att det väckta förslaget hade syntts utskottet beaktansvärd. Emellertid hade utskottet icke ansett sig böra för det dåvarande taga bestämd ståndpunkt till förslaget, innan en klarläggande utredning verkstälts, huruvida och i vilken omfattning Gävle stad kunde fullgöra de av testator för donationens mottagande uppställda kraven. En dylik utredning borde enligt utskottets uppfattning kunna medhinnas före utgången av år 1935. Utskottet ansåg sig för den skull böra hemställa, att berörda motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Utskottets hemställan bifölls av kamrarna.

Med anledning av vad sålunda förekommit hava *av stadsfullmäktige i Gävle utsedda särskilda kommitterade* i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift upptagit stadens tidigare hemställan, att av stämpelavgiften å nämnda donation måtte återbäras och tillgodoföras museifonderna ett belopp av 306,980 kronor, samt tillika framlagt resultaten av en utredning av frågan, huruvida och i vilken omfattning Gävle stad skulle kunna fullgöra de av testator för donationens mottagande uppställda villkoren.

Med ledning av specificerade uppgifter, som tillhandahållits av stärbhusets utredningsman, hava de kommitterade därvid beräknat byggnadsfondens nuvarande realvärde till cirka 640,000 kronor. Vidare hava kostnaderna för uppförande av en museibyggnad i enlighet med testators önskemål av stadsarkitekten S. H. Wranér i Gävle uppskattats till 950,000 kronor. För att möjliggöra museibyggnadens uppförande i enlighet med sistnämnda förslag skulle alltså erfordras ytterligare omkring 310,000 kronor. Därest den begärda återbäringen av stämpelmedel beviljades, skulle jäm-

likt kommitterades uppskattning byggnadsfonden ökas med 225,920 kronor till i runt tal 866,000 kronor.

Som svar på frågan, huruvida Gävle stad kan fullgöra de av testator för donationens mottagande uppställda kraven, anföra kommitterade, att stadsfullmäktige visserligen ännu icke tagit direkt ställning till frågan om donationens mottagande men att kommitterade för sin del äro beredda att tillstyrka donationens mottagande, därest restitution erhålles. Kommitterade förklara sig övertygade om att ett förslag härom under angiven förutsättning kommer att av stadsfullmäktige godkännas, och att staden, om restitution beviljas, kan fullgöra de förpliktelser, som komma att bliva en följd av donationens mottagande.

Över kommitterades framställning hava utlåtanden avgivits av statskontoret och byggnadsstyrelsen, varjämte förenämnda kommitterade inkommit med påminnelser.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har änkefru Rettig genom testamentsbestämmelser meddelade före den 1 juli 1933 — då de nu gällande skärpta arvsskattetarifferna trädde i kraft — förordnat, att viss del av hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla Gävle stad för bildande av en museistiftelse i Gävle. Då änkefru Rettig avlidit kort tid efter de nya skattetariffernas ikraftträdande, har ifrågavarande donation stämpelbelagts efter nämnda tariffer, vilket medfört en skattebelastning å donationen, som med något över 300,000 kronor överstiger den stämpelavgift, vilken skulle utgått efter vid testamentets uppgörande gällande skattesatser. Härigenom hava, på sätt från stadens sida närmare utvecklats, svårigheter uppkommit för staden att mottaga donationen och realisera dess syfte.

Därest Gävle stad avböjer att mottaga gåvan, skulle densamma enligt testamentsbestämmelserna tillfalla nationalmuseum och alltså även i detta fall komma det allmänna till godo. Det förefaller emellertid mindre tilltalande, att ett betydande bygdeintresse, som testator önskade tillgodose, skulle åsidosättas till förmån för staten på grund av en vid testamentets uppgörande ej förutsedd skattehöjning. Under sådana förhållanden finner jag mig icke böra ställa mig avvisande till tanken, att statsverket skulle i någon form lämna staden det bistånd, som synes erforderligt för att staden skall se sig i tillfälle att mottaga gåvan på de av testator angivna villkoren.

I likhet med statskontoret finner jag det av principella skäl icke möjligt att tillstyrka, att detta bistånd beredes staden genom den restitution av stämpelmedel, varom de av staden utsedda kommitterade nu hemsällt. En möjlighet synes mig däremot vara, att anslag anvisas för återbäring till Gävle stad av en del av det belopp, varmed stämpelavgiften för ifrågavarande donation ökats till följd av den skärpning av skattetarifferna, som trädde i kraft den 1 juli 1933.

Av kommitterades utredning att döma synes det tillräckligt, att till staden återbäres ett belopp å 200,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de närmare villkor, under vilka denna återbäring må åtnjutas.

Såsom i propositionen erinrats, väcktes vid 1935 års riksdag motionsvis förslag om återbäring av viss del av den för »John och Antonie Rettigs museifonder till Gefle stad» erlagda stämpelavgiften. I utlåtande i anled-

ning därav uttalade statsutskottet, bland annat, att utskottet funne förslaget ifråga värt betaktande men att, innan bestämd ståndpunkt toges till detsamma, borde utredas, huruvida och i vad mån Gävle stad kunde fullgöra de av testator för donationens mottagande uppställda villkoren. Vad sålunda anförts vann riksdagens godkännande.

Den utredning härutinnan, som numera föreligger, synes utskottet giva vid handen, att Gävle stad äger möjlighet att uppfylla dessa villkor, därest staden beredes bistånd av staten i den omfattning, departementschefen förordat. Med hänsyn till vad sålunda förekommit finner utskottet skäligt, att staden erhåller dylikt bistånd.

I likhet med statskontoret och departementschefen anser utskottet ur principiell synpunkt riktigast, att särskilt anslag anvisas för ändamålet.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Återbäring av viss del av erlagd stämpelavgift för John och Antonie Rettigs museifonder till Gävle stad* under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Stockholm den 21 april 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Olof Olsson*, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Wallen*, *Gustafsson* i Benestad, *Nylander*, *Nordborg*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Sandén*, *Tham* och *Bäcklund*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Strindlund*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Holmgren*, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Andersson* i Höör, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Präsbol, *Aronson* och *Olsson* i Staxäng.